

FESTA

Llegint ta "Salomé"

Al meu dilecte amic Salvador Sotás.

Llegint ta «Salomé» de rimà cisellada
s'omplena tot mon cor, d'un gran reculliment.
De l'hora del desig, per tu tan bé evocada,
la tràgica visió passava lentament.

Herodes silenciós... Soldats, gent congregada,
gaudint-ne l'emoció d'aquell tràgic moment...
Al sò de l'arpa suau, convulsa, esbojarrada,
l'hermosa Salomé dançant ritmicament.

I veia lliura al vent, la llarga cabellera...
I aeris, a l'entorn de Salomé lleugera
com núvols voleiar, suavíssim els set vels,
cubrint son còs mig-nu, de verge luxuriosa...
...I dolços en la nit, eternament blavosa
al fons parpellejar claríssims els estels.

ALBERT PIERA.

AVIS

Havent-nos indicat que alguns dels nostres col·laboradors que publicant el volum dels nostres *Jocs Florals* en forma de folletí i quedant, per lo tant, suprimides quatre planes del text habitual quedaria molt reduït l'espai dedicat a la col·laboració que no podria veurer's tant sovint com de costum publicats els seus treballs, havem acordat publicar el llibre ja complet i relligat.

Aixís que estiga acabat el tiratge el posarem a la venda, anunciant-ho preventivament.

Els mobles de la mandra

(Gloses d'un gandul.)

EL LLIT

A tu joh llit! el més august, el més alt, el més noble, el trono—com si diguessim—de la ganduleria, a tu el meu reconeixement, a tu la meva adoració més fervent.

Tu ets balsem i remei dels eternals fatigats; refugi, port i salvació dels mandrosos de totes menes i estaments; consol i protecció dels que ja vinguerem cansats a n'aquesta vall de llàgrimes i treballs.

Que bé si està al llit a l'hivern! i que bé si està al llit a l'estiu!

Jo sols espero amb engunia el sopar perquè sé que darrera d'ell he d'anarm'en al llit.

I amb quanta beatitut m'hi estiro i m'hi refreigo... Fins me sab greu adormir-me perquè, adormit, no m'en adono que soc al llit; quan un que crida al vigilant, o el pas d'un automòvil me desperten, si no fos per la mandra d'aixecar-me, sortiria al balcó a donar-los-hi les gracies iquina voluptuositat, aleshores, tombar-m'hi del altre cantó!

Per xò al dematí quan me desperto—que sol succeir cap allà a les vuit—no'm puc llevar de cap de les maneres ¡ni vull! Com que he dormit tota la nit no m'en he adonat que era al llit, no n'he disfrutat i aleshores necessito ben bé una horeta per a ferm'en capàs, per a convencer-m'en de que hi estic ajegut; quan n'estic ben segur, ben convensut, aleshores trobo que's just que'm dediqui una altra horeta a gaudir d'aquell benestar i un cop satisfeta aquesta necessitat, me son precises dues mitjes hores més per a discutir *in mente* sobre les ventatges i inconvenients del llevarme i un cop acabada aquesta discussió interna, que sempre proclama precisa i rotundament que'l llevarse sols porta inconvenients i desventatges, emprò convensut de la trista necessitat de fer-ho, l'abandono amb greu recansa i fonda pena.

¡Devegades fins faig un petó al coixí per a des-

pedir-m'en! Glorificat sias joh llit! el més gran benefactor de l'humanitat cansada i glorificat sia el savi que't va inventar.

EL SOFÀ

Ni cadira, ni llit, però amb quelcom de llit i cadira. L'entremitj de l'un a l'altre. Savia combinació. Estupenda creació d'algú que prou sabia lo que's feia. Perquè, llevat i vestit, no pots pas estar-hi al llit; doncs per a aquest cas es necessari el sofà, per a mig geurer i mig seurer.

I com es deliciós, un cop llevat, estirar-se a n'el sofà un ratet, digerint la xacolata i fumant-hi un cigarret, per a comensar a entrenar el còs en la incòmoda posició vertical i la més incòmoda feina de traslladar-se d'un lloc al altre per les propies cames.

¿Però, qui deuria ser el tonto que va inventar el caminar? A no esser que fos un sabater, per a que's gastessin moltes mitjes soles...!

EL BALANCI

Divina creació. Nèctar dels Deus. Per a saborejar la voluptuosa sensació que s'experimenta entre'ls seus brassos cal tenir el paladà molt refinat. Es el plat exquisit del *menú* de la bagarrerria, que sols saben fruir i apreciar els veritables *gourmets*.

No tan sols concedeix al còs el repòs a que te dret, en les migdiades xardoroses de l'estiu i en les migdiades grises de l'hivern com en les migdiades de les altres dues estacions del any, sinó que al-hora l'amanyaga i el bressa, suament, amorosament...

El balanci es el bressol dels que ja tenen us de raó.

Sols té un inconvenient i es que s'el tinga d'impulsar an mateix ¡vés que costaria aplicar-li un mecanisme que'l fes anar sol! Sembla mentida que ningú hi haigi pensat. Jo, si no fos per la mandra de rumiar, ja l'hauria inventat.

LA CADIRA

La més democràtica de les eines de *reposori*; la *plebe*, com si diguessim, del mobiliari *mandristic*. Es el més primitiu dels obgectes destinats a n'aquest us. Sols s'el pot tenir en compte com a artefacte curiós, d'on arrenca la gran familia de mobles de veritable descans.

Perquè ¿on tenia el cap el que la va inventar que no més va pensar en la comoditat des d'el *dallances* per amunt, oblidant-se de les pobres cames que son les que porten la feina més feixuga?

Jo de la cadira sols ne faig us en els cassos d'extrema necessitat, quan no tinc rès més a mà.

No, per això, deixo d'estar li agrait; es una *cura de primera intenció*.

Magu Huria

La decadència de l'Imperi Romà

Neró, el gran covart, fou la calamitat del món durant tretze anys i vuit mesos, i per una ironia de la vida, com tot home covart, estava envanit de son valor. Presumptuós i enorgullit es figurava ésser un geni, tant que al caurer en la tomba va pronunciar la célebre frase:—«Quin artista tan gran pert ara el món!» Abans d'intentar sa fugida proposà a sos rivals que'l deixessin emigrar a Egipte segur de que allí faria una fortuna amb son talent musical. I per fi, caigut en desgràcia flns de sos mercenaris, vilipendiat pel poble, escarnit en el teatre i obligat a deixar la vida per a evitar-se més cruents martiris, ell, que tanta sanc havia fet vessar, no tingué coratge per a llensar la seva (virtut tant comú aleshores) i demanà que li fessin la mercé d'enfonzar-li el punyal al pit.

L'astut Emperador August tingué per successor a Tiberí, fanc pastat amb sanc, que voltat sempre d'espies i cometent infamies, amagà amb noves conquestes i dominacions ses terribles malifetes i sols gosà i es complagué ordenant suplicis; i a Tiberí, li corresponia el successor que tingué, el tirà Neró, jove atacat de vesania furiosa, imbècil sanguinari, que sols s'envoltà d'homes lliberts i d'impúdiques meretrius, i que, en lo mellor de sa vida i havent sigut deixeble del més gran flosop de l'humanitat, quan semblava que repararia els mals i les vergonyes dels passats regnats, lluny de respondre a aquestes esperances, reuní tots els vicis de sos predecesors, superant-los a tots en malvestats i llibertinatge: les immoralitats que Tiberí amagava ontre les roques de Caprea, ell les ostenta publicament, fa us seguit de les matzines i de l'incendi, assassina a sos mestres, a sa muller, a sa mare, a son germà, a qui li desplaui; i no obstant, a cada nova barbarie, l'imperi romà, ja decadent i desmoralitzat, per boca de sos senadors, de sos cavallers, flns del poble, decreta accions de gracies, i cada cop que el tigre coronat comet una nova vilesa, tots corren a adular-lo i a humiliar-se devant d'ell.

Com havia degenerat el gran imperi llatí flns al punt de suportar la tirania d'un imbècil, d'un assessí, d'un monstre?

La unitat de la força extrenyia en son cercle de ferro a les provincies de l'Imperi, però deixava que en son interior s'hi afliuïessin tots els vincles socials; baix l'influència d'un universal egoïsme, cadascú es concentrava dins d'ell mateix, ja que desconfiava de son rei, quines idees i conducta no podria conèixer en un temps en que'ls homes no estaven mai d'acort en cap principi polític, moral, ni religiós.

El Senat, tant august en altre temps, ja no tenia cap representació; els pretorians feien sa voluntat procurant sols d'augmentar son salari i disminuir son servei i això els convertia en executors de la tirania i les classes populars odiaven als patricis i veien amb goig com els descendents dels que'ls havien junyit a l'esclavitut i a la fam, es prostituïen i debilitaven. I els lliberts, amb ses bosses curullades de mal adquirides riqueses i plens de vicis, com tots els rics improvisats per medis reprobables, feien mal us de ses fortunes enfangant-se en els vicis i fomentant les guerres civils. Els patricis, després d'haver-se senyalat

per s'ambició, per les intrigues, per llurs indignes judicis, pels juraments en fals, per llur despreci al poble i a la religió, s'havien anulat del tot i se'n aconsolaven refugiant-se dins d'un epicurisme afeminat, quin tipu era Mecenas, literat i conceller d'August, qui, segons explica Sèneca, «es presentava publicament vestint robes femenines, guardat per eunues, i buscant noves sersacions en el ví, en els instruments músics i en banals continues.»

En l'exterior els grecs i els gals no tenien cap simpatia pels romans, ni tampoc els causava llàstima la Germania, oprimida i vilipendiada, tiranitzada i mal-governada per assessins.

El poble romà, també decaigut, no fa cap tentativa de lliberació i si bé Pisó conspira, no es en bé de sa patria i per a restablir la República, única forma de govern que podia garantir els interessos morals i materials de la gran nació, sinó sols per ambició personal.

Sols els cors enlairats, els nobles i generosos, sentien ànsies de reformes, però les masses populars permaneixien indiferents i impassibles, apassionant-se no més que amb els barbres espectacles del Cire i amb els cruents combats de gladiadors; l'exèrcit, content de son propi benefici, tampoc aixecava cap protesta, i confonia la fidelitat a la patria amb la fidelitat al coronat tirà que tan bé li pagava sos serveis.

Mercés a n'això Calígula pogué abusar de les metzines i esgrimir més el punyal que l'espasa; Tiberí pogué enviar a la mort als ciutadans després d'embrutir-los amb vergonyosos plaers i els opresors pogueren ser atrevidament brutals i sanguinaris, perquè els oprimits no s'entendien ni coneixien altre gloria—com diu Tàcit—que la de prestar homenatge al sobirà.

Quin interès podia inspirar la patria si abarcava des de l'Elba fins al Níger?

La Filosofia, abans tant enlairada, era ja sols un exercici d'escola i s'havia tornat egoïsta, aconcellant que s'abandonessin als germans a les miseries de que un no havia de participar: la filosofia estoica era la sola que conservava algún vigor, però les conseqüències eren fatals. Epitectus, bastonejat per son amo, li deia:—«Aneu amb conte que'm trencareu un òs», però al no fer-ne cas aquest i trencar-li una cama, sols se li ocorregué dirli:—«Veieu?... Ja us ho havia dit.»

Mirem com parlava de llibertat aquest mateix esclau:—«Ja que s'anomena lliure aquell a qui tot li surt a mida dels seus desitjos, jo vull que tot es fassi al meu gust.»

Un boig, sublim si voleu, deia:—«La bogeria i la llibertat no van pas juntes. La llibertat es una cosa, no sols hermosíssima, sinó flns raonable; però res més faltat de raó que desitjar temerariament que les coses surtin tal com les hem pensat. Quan jo tinc d'escriurer el nom de Neró, es precís que l'escrigui no segons el meu capritxo, sinó com es, amb totes ses lletres, sens canviar ne cap; lo mateix passa en totes les arts i en totes les ciencias... I tu vols que coses tant greus com la llibertat, siguen regides per el capritxo? La llibertat verdadera consisteix en volguer que les coses surtin, no com les desitjem, sinó com necessàriament han de sortir.»—

Sublims exageracions que sols se comprenen en aquells temps en que una necessitat fatal dirigia els acontèiments del món i en que la volun-

tat humana sols tenia forsa per a resistir i sofrir, no per a obrar i conquerir.

El fatalisme ho absorbí tot. Demonax—filosof respectat fins per Llucià, que no respectava res—quedà impossibilitat de tots sos membres i no volguent rebre els serveis voluntaris de ningú, perquè lo que havia de ser estava escrit, es deixà morir de fam. Marc Aureli, al saber la conspiració tramada per un ambiciós, digué:—«Deixeu-li fer lo que vulgui, perquè en definitiva si no està el destí a son favor fracasarà.»

Els estoics predicaren aquestes màximes:—«El sabi no deu esperar el bé d'ell mateix.»—«No's deu creure en altre cosa que en el bé propi.»—«L'únic mal es creure en el mal.»—«Val més morir de miseria sens temor que viure anguniós en la opulència.»—«Es preferible que t'hagin de compadir per esser esclau, a ser desgraciat.»—«Quan abraça a ta muller i a tos fills, recorda que son mortals i aixís si els perts no t'affigiràs.»—«La compassió es un afecte de debilitat.»—«El sabi no obeeix a Deu, sols el concent.»—«El no temer es un mèrit de la naturalesa.»

Quin es l'efecte d'aquesta filosofia estòica? Obscinar-se en la defensa del partit adoptat, considerar un crim tota transacció amb l'enemic, disposar de la propia vida com d'un bé que sols deu conservar-se mitjantsant certes condicions, despreciar als tirans ja que sols poden donar una mort mai temuda. Aixís es, que per ells es el suïcidi un port de refugi: quan Arria, muller de Petrus, sap que son marit ha sigut condemnat a mort, s'ensorra un punyal al pit, dient-li:—«Fés com jo, que això no fa mal.»

L'Emperador Vespasià mana al Senador Helvidus Priscus que no vagi al Senat, i aquest li respón:—«Tu vols pendrem el meu dret, però jo soc senador i acudiré a l'assamblea.»—«Doncs si vens, calla.»—li diu l'Emperador, i respón Priscus:—«Ho faré si tu no'm preguntes.»—«Es que si ets allí no podré menys de demanar la teva opinió.» diu Vespasià, i respón l'altre:—«I jo no podré menys de contestar-te.»—«I si contestes et faré matar.»—«Em faràs immortal—afegeix Priscus.—Cadaascú de nosaltres farà lo que deu fer: tu ferme matar, i jo, morir sens pena.»

El tribú Estacià, condemnat a l'últic càstic, mor sens exhalar cap queixa; habent sols quedat ferit a la primera coltellada, mou son cap i el coloca de manera que sigui més facil l'escapsar-li.

Juli reprén a Calígula i aquest li diu en tó de mofa:—«Estignes tranquil; t'he condemnat a mort.»—«Grans mercés, senyor—contesta Juli—tinc per una recompensa rebre la mort de ta detestable tirania.»—Com Sócrates, escarneix irònicament la vilesa dels que'l volten, i al passar deu dies sens que Calígula complís sa paraula, jugant un matí als escaacs, al anar a buscar-lo un Centurió per a dur-lo a la mort, li demana tranquilament que li deixi acabar la partida; i al sentir els planys de sos amics, els hi diu:—«Perquè vos affligiu? No estavem discutint si l'ànima es immortal? Doncs vaig a comprobar-ho!»

Al rebre Séneca l'ordre de morir, demana que se li deixi temps per a canviar unes clàusules de son testament, i se li nega; consola amics, recomanantels-hi odi etern contra Neró. Sa muller, Paulina, li prega que la deixi morir en sa companyia i ell no s'hi oposa.—«T'he ensenyat—li diu—la manera de viurer; no't pendré l'honor de

morir i si ta consciencia es com la meva, ta mort serà gloriosa.»—Comensa a dictar a son Secretari i es fa obrir les venes, però com trigués a venir l'últim trànsit es fa posar dins d'un bany d'aigua calenta i llença aigua a l'entorn, dient als esclaus que l'escolten:—«Faig aquests aspergis en honor de Jove Lliberador.» Sa muller intenta donar-se igual mort, però al tenir ja obertes les venes mana Neró que se li estronqui la sanc i se la enri. Ara bé: la mort de Séneca era efecte de virtut? No es possible. El filosof que no creia en càstics ni en recompenses de més enllà de la vida, que s'envaniria d'haver retornat de l'hermós somni de la immortalitat de l'ànima, que ensemps que tan tranquilament es daba la mort ofería a Neró per a que'l deixés viure les immenses riqueses que amb males arts havia atesorat, quines usuraries exigencies foren causa de la sublevació de la Bretanya, que incurri en el delict de complicitat amb Neró per l'espantós assassinat de la mare d'aquest, d'Agripina i que prostituí sa ploma per a escriure disculpant semblant parricidi, no es possible que fos virtuós.

Son nebot Lucanus, per a salvar-se ell, denuncià a sa mare, i Neró, autor encara de més cruent delict, s'aprofità de tal de tal denuncia per a deshonorar-lo, condemnant-lo a mort, però permetent-li la gloria de morir recitant sos magnífics versos.

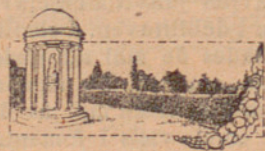
Mela, pare de Lucanus, ni tant sols espera que's refredi el cadavre de son fill per a apoderar-se de ses riqueses, dient que ho feia per a demostrar a Neró el poc apreci que fa de la memoria d'un fill delincent, però aquell tirà li mana que s'obri les venes i ho fa en el acte sens proferir una queixa.

Veus-aquí en una mateixa familia tres casos d'indiferencia estòica, tres morts gloriosos, emprò precedides les tres d'una vilesa.

Fins a quin punt pot admirar-se una filosofia que ensenya a morir i no a viure? Els estoics s'enfonzen en la inacció sens un desig pel pervindre, sens una esperansa en l'altre vida, sens un objectiu de progrés en la humanitat; i es que la ciencia antiga s'inclinava més a l'abstracció que a la práctica, i s'aplicava més i descendia als baixos interessos personals que a enlairar-se a les altes regions del bé general.

I mentres tant el que un dia era el gran imperi Romà, s'anava enrunant, degenerant els patricis, envilit-se el Senat, desacreditant-se la religió, duptant la filosofia, corrompent-se els rics, ignorant sos drets i sos debers el poble, no respectant els Emperadors a n'el Senat ni aquest al poble i tots posseïts del més espantós egoisme i faltats en absolut de les dugues més hermoses virtuts: Amor i Caritat.

FRANCESC RODON i PUJOL †.

LLETRES A UN AMIC

XXXII

Estimadíssim amic: De cap manera passaré per lo que'm dius. Els consells que'm dones de no escriure't no podria ni els sabria complir. Després d'haver-me vist privat de les meves estimades lectures, voldries are, i precisament tu, privar-me que t'escribís? I, doncs, que seria la Vida per mi? Com podria viure sense tenir a qui comunicar aquelles coses que passen per el meu cor? Es a dir, que per curar-me he de sofrir un mal major? Es a dir, que tinc de viure ociós de tot i de tota afecció? Es a dir, que ni puc posar te una lletra quinzenal? No sies aixís, amic!... El metge ho consent, el metge m'ho autoritza amb tot i esser molt exigent!... No vulgues, doncs, are tu, portat per la teva gran estimació, prescriure'm lo que ell no m'ha encare prescrit... Deixa al menys que de tant en tant te conte com invertesc els dies, ja que no podré donar-te compte d'aquesta obra o d'aquella altre. No m'esforçaré, no tingues por! Solament te contaré per alt enllà les meves passeijades i alguna que altre noteta que arriplegui aci o allà. No, no'm cansaré, estigues tranquil! No més te posaré ahò que veigi i tal com ho veigi, sense que la imaginació hi treballi gran cosa; i lo que no puga fer un dia ho deixaré per l'endemà, es a dir, faré una feina tan lleugeríssima que no crec que ni tu com amic, ni el metge com autoritat, me la podeu privar...

L'Anita i la Maria, aquelles dugues simpàtiques amigues de la meva germana, ja son aquí. Penso que elles ajudaran bon xic a distreure'm dels llibres i confio deuràn acompanyar-me en alguna de les meves excursions. Abans d'ahir vaireig anar ja amb elles i la meva germana a l'Esquirol. Es un poble típic de debò! Consta quasi d'un sol carrer, molt llargarut, i edificat tot ell damunt de roca. En aquesta época, de totes les finestres i balcons penjen encesos i olorosos clavells conreuats dintre d'olles sense nanses, de testos i de gibrells rovellats... Passàrem a saludar un company que'ns obsequià a tort i a dret... Una de les notes que cridaren més la meva atenció i que més parlaren a la meva ànima malalta fou el cementiri plantat d'altíssims xiprers i situat enfront meteix de l'església. Quantes reflexions vaig fer-me al peu d'aquells pilots de terra remoguda, sembrada senzillíssimes creus! Quantes flors silvestres! Quantes butzinadores abelles! Quants cucs més endins!... A la part de darrera del cementiri s'hi aixeca un colégi, per entre les finestres del qual, obertes de bat a bat, s'hi veu passar de tant en tant una monja tota esgrogueida, amb les mans damunt el pit... Els pardals piupieuen dintre els xiprers del cementiri, en tant les nenes del colégi canten *Iluminad, Señor, nuestro entendimiento...*

Saludàrem després al senyor mestre, que es també un bon amic meu; i va contar-me com dintre poc fugiria del poble atiat per les lluites intestines de la gent d'aquí. Es un xicot que val molt, moltíssim, i se veu que ha tocat amb l'ànima caduca que informa, diguem-ne'n la política, d'aquest poble petit. Ell vol volar, té l'esperit molt fort i noble i no pot avenir se amb la gavia de ferro de la rutina popular...

La gent, tota tafanera, surt abocant-se aci i allà al veure les ombres i els vestits clars de les meves simpàtiques companyes. Les rialles de les meves boníssimes amigues son com uns picarols de plata que repiquen en la solitud d'aquells silenciosos carrers...

Partim del poble i perdent-nos carretera enllà, per damunt els sotrac de la tartana, s'ouen les veus cristallines d'Anita i Maria que canten:

•Allà dalt a l'Esquirol
•n'hi havia una viudeta
•que'n festejava'l barber
•i are estima al senyor mestre.
•Anem-hi tots dos
•i no massa depressa,
•oh lailà,
•cap a ballà.

FRANCISCO X. VERGÉS.

Torelló, Agost de 1915.

La Masia abandonada

Impresió.

Era una fondalada rodejada de bosc. Els camperols en deien l'Àfrica. I, cert, tenien raó. A fé semblava l'estèril terra i les pelades roques un paissatge rífeny. Talmeet digueres' que pestilent oratje hi hagués per sempre matat gèrmen de vida. Sols es veien resalta amb son color vert fosc, polsosos escanyolits romanins, i altres herbes seques i sens perfums, que no altre cosa podia dar aquella agreste terra. Verdejaren allà frondoses vinyes més, ai! els únics restes qu'en perduren son algunes estaques escampades aci i llà en l'inmèns clot; les mortes soques d'un fossà abandonat semblen creus rónegues. Alguna papellona solitaria vaga per l'herm i sobre'ls troncs es posa... A la fi d'un camí esborrat a trossos pels fondos reguerots que hi fa la pluja s'aixeca la masia abandonada. Ses parets enrunades el niu donen als rats-penats qu'entre ses ombres troben grat hostatje. L'herbei creix i verdeja entre els rajols de lo que un jorn fou l'era on als cants dels pagesos s'esgranaren les garbes d'or. S'ovira entre les runes una gran clapa de paret fumada; es el lloc de la llar on s'aplegaven en tornant del treball amos i mossos i a sa dolsa escalfor guiats per l'avi passaven cada vetlla el sant rosari... Per sempre s'ha apagat ton foc, per sempre han partit els que a ton redós vivien masia abandonada!...

Fidels vindran cad'any les aurenets al antic niu; més els qu'un jorn vegeres marxar cap a ciutat cap més vegada vindran a xoplugars' baix ta teulada.

ALEIX BOIX.

Francesc Rodón i Pujol

La vila de Molins de Rei está de dol. La Mort, implacable i crudel, ha fet novament sentir la seva má feixuga i aquesta volta li ha tocat el torn al volgut amic, al dilecte company en Francesc Rodón i Pujol. Talment com si planés damunt d'aquesta vila un fat malèfic, anem perdent els homes que eren en vida fermes entusiasmades de la prosperitat de la mateixa. Com si's volgués posar a prova el tremp de la nostre ànima, just ens havem donat conte de la magnitud de la desgracia i quan resta encare overta la ferida per la mort de un company, que ja altre pèrdua ve a aclaparar-nos i a punyir-nos amb tota la cruesa que porta en sí la brutal realitat dels fets inesperats i irremeiables.

Una prova de les arrelades simpatís que sentia per ell la vila de Molins de Rei, fou la grandiosa manifestació que li signé tributada en l'acte del enterrament. Presidia el dol, amb el diputat provincial don Antón Jansana, l'Ajuntament de la vila de quina corporació formava part el difunt; darrera l'altre presidència de la família, seguía una llarguíssima corrua d'amics del finat perteneixents a tots els estaments, car en tots s'havia conquerit fondes simpaties.

Era, en política, el nostre plorat company un nacionalista convençut, quins ideals posava de manifest en totes les ocasions i en tots els actes en que intervenia, essent ne un ferm propagandista. Havía presidit el «Centre Catalanista» d'aquesta vila i la seva actuació signé, ben laboriosa per a la causa de les reivindicacions de Catalunya.

La seva característica era la activitat en tot go que ell prenia part. Esperit inquiet que no'n tenia prou amb la direcció del seu establiment de confiteria, si no que a la llur casa, hi havia la banca de la rodalia i la sucursal d'un establiment d'òptica de la capital. A tot atenia, a tot imprimia marxa ordenada i encare li sobrava temps per a'ls afers del poble, als que dedicava, a costa de la salut, les seves enèrgies. Organitzava escursions a les que era molt aficionat, fent de *Cicerone* i posant de manifest els seus amors a les tradicions de Catalunya, ja que'ls seus monuments més antics eren gaire bé sempre l'objecte especial de la seva predilecció. Poseia variats coneixements en tots els ordres doncs també trobava hores per a dedicar-les al estudi, afanyós d'escorcollar els secrets de l'història per la que sentia una remarcable vocació.

Fruit de les seves investigacions fou una «Monografia històrica del Palau i Vila de Molins de Rei» que li valgué el premi ofert per don Josep Mas en els Jocs Florals celebrats en aquesta vila l'any 1907. Més tart doná més amplitut a n'aquest treball enriquint-lo amb dades curioses referents al vehí poble de Santa Creu d'Olordé.

També era autor d'un pacientíssim treball referent al origen dels Somatents (a quina institució perteneixia) i que si no estem mal informats está publicant el periòdic *Paz y Tregua*, orgue de la esmentada institució.

De les seves aficions literaries ne son uno mos-

tra l'article inèdit que insertem degut a la seva ploma i que'ns tenia entregat per a esser publicat en les columnes del rostre periòdic, lo que fem avui gustosos, rendint aixís un tribut a la seva memoria.

¡Que Deu hagi acollit en la gloria l'ànima del nostre plorat amic, del bon company i excel·lent compatrici i rebi la seva familia i molt especialment la seva viuda donya Francisca Munné la expressió més sincera del nostre condol.

Claror

Oh els bells dies de serena!
Oh els bells jorns de sol i vent,
quan al cim de la carena,
udolar al bosc se sent.

Quines remors incompreses.
parlen les branques empeses
per l'oratge que les mou.
¡Quina música més bella,
sentint cantà a cau d'orella,
quan lo vent els pins remou!

Oh les estrofes hermoses
cantades pel bosc i els vents,
oh les remors magestuoses
dels desbordats elements.

A mi em plau que a frec de cara
hi passi el vent udolant;
contant-me amb sa parla rara,
i amb veu de monstre gegant,
mil contes de fades belles
i mil rares maravelles.
portades del sí del món.
A mi em plau que amb mans esquives,
i amb mil manyagues furtives
acaroni lo meu front.

Oh jorns de disbauxa hermosa;
jorns bells de claror joiosa,
jo us amo amb delit i anhel,
jo amo els dies lluminosos
que'ls vents canten magestuosos
mentre'l sol brilla en lo Cel.

RAMÓN GAVALDÀ i RIBAS.

EL CAPVESPRE DELS DEUS

En literatura, aixís com en tota manifestació d'art, per a elevada que siga, s'interposa sempre la parcialitat i la injustícia a la perfecta equidat baix la qual s'haurien de mirar i sospesar totes les coses per a petites i insignificants que fossin.

Insistim en lo que hem sostingut i afirmat sempre.

Les diferents escoles que a través del temps, s'obren pas i que són degudes moltes vegades a circumstàncies sencillament incidentals si bé amb freqüència difícils d'estudiar, porten sempre el menyspreu de les altres escoles precedents.

Se necessita una cultura gairebé excepcional i un temperament artístic fortament equilibrat, per a sostenir amb la serenitat filla d'un fort i verdader convenciment, les noves tendències que ben sovint s'inicien i lluiten per a passar a ocupar el lloc de les antigues. Aixís es que la generació actual desconeix per complert els autors més o menys eminents de les generacions que la precediren. Un aprenent de literat d'avui, desdénia i fa mofa dels escriptors del segle passat i ho fa sense cap més altre raó del perquè sí, d'un modo inconscient o bé per a fer seva la opinió d'escriptors contemporanis que ell considera eminents i que passaràn com han passat els altres, aixís que apareixi en el horitzó una nova escola o bé parlant més gràficament, aixís que haigi passat de moda la actual.

L'aprenent de literat a que'ns referim es probable que coneixi als clàssics grecs i tal vegada a Skeaspeare; més desconeix en absolut els autors espanyols del segle passat... No'ls volen conèixer; han sentir dir a les eminències d'ara, que eren uns pobres homes afiliats a una escola d'un romanticisme cursí ignoscent i de mal gust; i aquesta opinió els sobra per a formar-ne un concepte gairebé sempre convencional i equivocat. Del que en son temps fou nomenat *gran* Ventura de la Vega, no els en parlen, que els fareu riurer i lo mateix cal dir del eminent i mestre indiscutible (pesi a qui pesi), don Josep Echegaray. Sembla mentida que per escoltar i atendre tan falses i apassionades opinions, se deixin de fruir les mil i una belleses que contenen els drames del insigne i mai prou ponderat autor castellà. Les belleses a que'ns referim son tan de forma com de fondo. La prosa de Echegaray es sempre viscuda, fluïda i exhuberant. Es el seu un llenguatge molt sovint vehement i apassionat i sense cap mena de dubte, correctíssim.

Els seus personatges, diuen coses molt poètiques i desenrotllen pensaments que si m'es lícit espresar me aixís, diré que verdaderament *fan pensar*. Un actor molt conegut i aplaudit a Barcelona, me deia, no fa molt temps, lo que gaudia representant drames d'Echegaray, que posa tan sovint en boca dels seus personatges coses tan boniques; i em citava entre altres aquella comparació que hi ha en una de ses més aplaudides obres, dels fils del telegraf i els raigs de lluna, amb el pentàgram musical... I en efecte, es una idea d'una bellesa purament artística... Jo be sè que l'Echegaray en algunes de ses obres, que precisament son les que més nom li han donat, se mostre lo que'n podem dir xabacà i amb un prurrit de fer passar per passions reals i verdaderes

lo que no son més que fantàstiques quimeres, fruits de la seva maravillosa concepció; més això son lleugeres taques que no conseqüeixen borrar les innumerables belleses de sa feconda obra... No, senyors detractors del ilustre autor, no... l'obra de l'Echegaray no es tan buida de idees com volen suposar. Ningú'm sostindrà que'l pensament que tanca i desenrotlla *El gran galeoto* no es perfectament humà, lo mateix que'l de *O locura o santidad* (per altre part modelo aquesta de factura i tècnica) i el de *Vida alegre y muerte triste* i el d'*Estigma*, preciós drama interesantíssim en son desenrotll i amb una escena tan ben pensada i tan magistralment escrita com la del segon acte entre Robert i Eugenia... I no diem res de *El poder de la impotencia*, obra casi bé desconeguda i que es de bellíssima concepció i sols citarem de pas l'emoció intensament tràgica i artísticament esgarrifosa (no podem espresar-nos d'altre modo) que experimenta el públic en les grandioses escenes finals de *En el seno de la muerte* i *La muerte en los labios*. L'Echegaray té, per fi, un drama inspirat en la lletra de *Gengangere* (Espectres) d'Ibsen, i que examinat detingudament es potser més humà que aquest... Ibsen a qui admirem per son obra *Un enemic del poble*, d'una realitat asombrosa i al mateix temps d'una gran teatralitat; es un dels ídols de la generació actual, manantial inagotable on hi beuen sedents tots quants aporten al nostre teatre regional obres completament exòtiques i per lo tan perfectament anodines... i lo que's pitjor aburrides per complert. Are bé: *Espectres* es un drama sencillament repugnant; es ademés odiós, ja que fa mirar amb adversió a l'humanitat: es un drama, tornant a espresar-nos gràficament, que produeix les més angunioses basques... Jo no sé, no puc entendre quin plaer estètic ni artístic pot fruir l'espectador que presencia aquell atac que sofreix el protagonista, horripilant i tot lo més digne d'un final de melodrama. Es d'una vulgaritat inadmissible aquell detall del fill que s'entén amb la criada, com la mare d'aquesta s'havia entés amb el pare d'aquell. Ademés la tèssi de l'obra es falsa per complert. En efecte; tenim un noi que sofreix la llei d'herència i està amagat d'idiotisme, segons l'autor; are bé, si aquest noi hagués portat una vida pura i completament rígida, seria innegable que pesava sobre d'ell tot el pes de la mala vida del seu pare... Mes observis que no es aixís... El fill s'ha revolcat en el llot del burdell i ha espremut tots els vicis: la seva enfermetat pot ser fruit i originaria de si mateix, de la seva mala vida... i no tenir res que veurer amb la mala vida que havia portat el seu progenitor. S'han vist casos de fills de degenerats completament sans i que en tot cas traspassen impunement el virus hereditari als seus descendents... El culpable aleshores no es el pare... es l'avi.

En fi; *Espectres* es el·logiat, això s'ha de tenir ben entès perquè es d'un autor estranger i a més del Nort. Es d'Ibsen i es de molt bon tò el·logiarlo.

Per fortuna el vel de la ignorància desapareixerà fet a trossos i ls convencionalismes desapareixeràn amb ell... Se donarà la raó a qui la tinga i s'aplaudirà lo que siga digne d'aplaudiment, siga d'on siga; siga vell, siga nou i vinga d'on vinga... En una paraula: se farà justícia. Lo bonic es eternalment bonic per antic que sigui i l'art en l'ac-

cepció més pura de la paraula, es immortal, lo qual vol dir que la moda en qüestions exclusivament artístiques deu desaparèixer. I sens dubte desaparèixerà... Desaparèixerà quan arribi el temps venturós en que tothom sabrà apreciar les coses per sí mateix i sabrà despendrers de l'opinió dels altres, mentre aquesta no sigui una opinió justament equilibrada... Els falsos Deu tremolin. El Wahalla trontolla i caurà enrunat amb païros estrépit.

Les tenebres actuals anuncien el capvespre dels Deu; més un sol nou eixirà deslumbrant com mai i desaparèixerà per sempre l'error... Un chor d'esperits invisibles cantarà les excelències del art o sigui les de la bellesa eterna, immutables; i aleshores el bon gust més exquisit regnarà a la terra.

I arribat semblant temps, l'home fruità plaers delitosos d'una espiritualitat tan gran, que avui tot just comensen a entreveures.

JOSEP VIDAL i BERTRAN.

CONSEQUÈNCIA

Per omplenar la buidor
de mon ànima isolada
del cor de la meua amor
esqueixi una grifolada
i la vaig plantà en mon cor.

En mon cor va arrelar tant
que lo pit sento anà a fons
amb un pés tant feixugant.
Per aixó ne vaig fent cançons
dels brots que vaig arrencant.

VICTOR MORA ALSINELLA.

ECOS

Fullegem la revista madrilenya *Nuevo Mundo*. La nostre atenció se fica davant d'una fotografia de la representació de *Terra Baixa* a Sabadell. Comensem a llegir la informació:

El pinloresco pueblecito de las afueras de Barcelona...

I ja'n tenim prou. *L'informador* no ha estat mai a Sabadell, ni sap de que se les heu.

***

Biblioteca Nova es el títol d'una novella revista portaveu dels partidaris de la pau.

L'obra altament cultural que's proposen els encarregats d'aquesta publicació es digna de tot elogi.

Els redactors i col·laboradors de *Biblioteca Nova* escriuran, escriuran molt, nosaltres llegirem, llegirem tot lo que escriguin.

¿I després?

***

La ofición està intranquila i no n'hi ha per menys.

No's parla d'altre cosa que de la resolució del *Gallo* gran, que ha tingut la mala pensada de tallar-se la cua.

Però quant?

Aquest es el problema.

Uns diuen passat festes, altres abans.

No s'ho prenguin tan a lo serio, carreguint-se de conformació i diguin resignats:

— *Una coleta menos, que importa a España?*

Tampoc s'hi coneixerà.

***

Els espectadors dol teatre de Naturalesa de Martorell, van estar durant la representació amb l'ai al còs si plourà, si no plourà. Aviat varen sortir de duptes. Aproximadament a la meitat del tercer acte de l'òpera *Marina* un abundant aiguat deixà talment com peixos a públic i actors que empengueren ràpida carrera cercant aixopluc.

Tot eren exclamacions de menys preu per a el temps que no deixava terminar lo que tan bé havia comensat.

Al menys haguessin cantat *La Tempestad* que no els hauria vingut tan de nou.

I pensar que aquelles inoportunes gotes hagueren fet tan de servei a la tarde a Vallvidrera per poguer presentar amb tota propietat la tempesta del segon acte de *Maruxa*.

Talment sembla que la Naturalesa va rifarse dels teatres que li van aixecar a Vallvidrera i a Martorell.

Lo cant del rossinyol

Cercant l'inspiració en hermós paratge altiu
fugí de mon casal com l'aucellet del niu
sentant me en la pendent d'un bell pinar ombriu.

I en mig la solitud que esfereix mon cor,
comenso a destriar sols càntics de dolor
sens poguer assolir un sol ritme d'amor.

Llavors lo rés del bosc sorgí quietament
perdentse entre l'espai del ample firmament
breçat per la frescor i el remoreig del vent.

I els pins juntant les veus brodaren la cançó
de lo misteri ignot que torba lo ressó
quan de la mare el cant adorm al infantó.

Mon cor fantasiós volia aletejar
anant al lluny, molt lluny, atravesant lo mar,
mes vejentse impotent sols se posà a plorar.

De sopte, un refilet ressona en la quietut
acompanyat de un tó per mi desconegut
naxent en mon esprit lo bés d'un cant perdut.

I el vers vibrà en mon cor exuberant d'anhel,
potent, sens defallir, com himne d'Israel
al rebre de Moisés los dons vinguts del cel.

Llavors reconegui lo bálсам de consol
que amb ell embolcallat havia emprès el vol:
Era lo dolç cantar d'un gentil rossinyol.

MIQUEL SAPERAS AUVÌ.

La mà tallada

Degut a la meua naturalesa extremadament nerviosa, jo soc molt propens als somnis i es rara la nit que no somnio. Dels meus somnis, n'oblido molt sovint els arguments per la llur incoerència i vagorositat, però a vegades, deixen en ma pensa una empremta tan inesborrable que, al desvetllar-me, arribo a dubtar de que tot allò, hagi estat somni solament. Quan aquesta mena de somnis meus han estat bells, bonics, agradosos, la realitat—que mai m'ho ha semblat tant—se m'ha fet antipàtica i ingènuament m'ha dolgut que, tot lo bell, lo bonic, lo agradós, fos cosa tan inconsistent i de tan poca durada. En canvi, de tot això me'n he alegrat sincerament quan el meu sòn ha estat torbat en el transcurs de la nit per l'afrosa intranquil·litat d'un somni horrible, o quan el meu cervell ha estat tormentat per una visió esfereïdora...

L'altre nit vaig tenir-ne una a qual sol pensament m'emociono i m'esborrono tot: veurèu que va ser. Somniava que era de nit i era per l'hivern. La fantasia del meu cervell—que'm amb el cos dormit descansa—m'havia portat a un carrer gran, molt gran, i ample, molt ample... Encare que a la nostra ciutat se'n podrien trobar d'iguals, jo no podria assegurar-vos si aquell carrer era, efectivament, barceloní... Heu reparat mai en l'aspecte desolat dels nostres carrers amples i grans a les nits d'hivern?... ¿No conserveu en la retina vostra aquelles rengleres de llums grogues que's perden al lluny, llençant clapes de claror sobre'l pis fret, desert i tot quietós?... Doncs, en el meu somni jo'm trobava en un carrer aixís. Com en moltes nits de l'hivern, el cel, en aquella, era tot roig i regnava un vent ingrati i fredosíssim—presagi, segons un vell refrà—de pluja o vent. En el meu somni, jo ho sentia i jo ho veia tot això, talment com si en realitat ho experimentés.

Jo anava amb ma estimada—sense que'm sigui possible explicar per què ens trobavem allí—i jo recordo que caminavem depresset, extretament units. Dels nostres narius exhalava el nostre respir en petites fumaredes que'ns enterbolien la vista. Nosaltres ens complaviem, tot caminant en observar-les i joiosament, probavem de guanyar-nos l'un a l'altre, amb la major magnitud de la nostra alenada... Això, en el meu somni, se destacava d'una manera fortíssima i ho recordo perfectament.

Aleshores, de sobte, vam sentir un tranvia—encare molt lluny—i també com s'anava acostant, acostant, fent-se cada vegada més clar i més distint, el brugit de ses rodes lliscant sobre'ls riells que metàlicament, lluien al llarg del meu carrer del meu somni, tan gran i tan ample... ¿La recordeu l'escala cromàtica del soroll d'un tranvia en plena nit, composta de semitons apagats i remorosos—de primer enduvi—i forts i sorollosos quan el vehícol ens és proper?...—A mí, sempre m'ha fet impressió—en la realitat i tot—i recorda que en mon somni, també va conmourer-me fonament. En canvi, a ma estimada la complavia anar seguint amb ses dentetes closes—tot estrafent-la—aquella gamma de notes que's distingien més i més netament... En aquest punt, el meu somni prenia tal força d'aireació, de realitat, de veris-

me, que encare avui, me costa creure que tot fos obra només de ma fantasia, lliure dels frèns del raciocini i la ponderació.

El tranvia s'anava apropant més i més, destacant-se lluminosament del fons enfosqueït del carrer desert, tot auriolat de sa claror elèctrica interior. Anava buit i cosa estranya! sense conductor... S'anava acostant, acostant, i el brugit aquell tan sec, tan característic i inconfondible, se feia més ferm, més clar, més precís. Tenia un tò lúgubre, tenebrós: ara mateix el sento en mes orelles i en tinc només que al seu record—una esgarrifança de temor. S'anava apropant, apropant... Oh! Deu!... De sobte, ma promesa's va separar de mí i es va posar a correr... Jo no sabria dir-vos per què: en aquest punt, el meu somni se tornava incoerent, guanyant emperò, en força d'evocació tot quan perdia de lògica.—Volia travessar el carrer i corria, tota blanca, en mig de la claror pàlida e indecisa dels gasos groguencs... Jo vaig restar—près d'un espant i una terror insuperables, en una inmovilitat d'idiota... No tenia ni esma per cridar; me sentia la llengua clavada al paladar i les dents tan apretades unes contra altres, que'm produïen un crec-crec esgarrifós, com si se m'esberlessin... El tranvia era aprop, lluminós, ferotge, ràpid... La meua amor corria, corria, i el monstre se li acostava amb sos bramuls de fera. De prompte, vaig veure en terra la taca blanca del còs de mon aimia... Oh! Deu!... i jo no'm movia, no'm podia moure, i jo veia que'l monstre era aprop d'aquell còs que adorava, que l'en separava un metre només, mig metre, res!... Fou inevitable!—Cèlia!—vaig cridar fora de mí... —Cèlia!...—

El tranvia, l'assessí. havia passat i jo, ja no sentia més la fúnebre i terrible escala cromàtica del seu udolar, no tan per sa llunyança, com per un martelleig que'm sentia al cap i uns nuvols de sang que dançaven davant mos ulls i un tremolor histèric, que'm feia petar de dents...—«Cèlia!!...»—La sang me tornava a circular i, com a reminiscències del meu espant terrible, me tremolaven les cames i les mans nerviosament...

Oh! aquella taca blanca, quieta, extesa en mig del carrer ample!... Vaig anar-hi corrent. El monstre era lluny i no se'n veia més, enllà d'enllà, que la taca roja del seu fanal posterior. Recordo que jo notava en l'atmosfera una aspror i una salabror sanguinoses;... cosa més estranya!...

La meua amada, era morta?... ¿estava desmaiada?... El tremolor que'm dominava m'impeidia inclinar-me vers son còs adorat i, a l'intentar fer-ho, vaig caure de genolls... Els meus ulls reconstruïren l'escena, ràpidament: haurà caigut, sortosament, fora de la via. El monstre no l'havia pogut haver... Ja quasi pensava amb joia que tot se reduiria a un desmai, un sust solament, quan mon esguard se fixà en una de les mans de la meua estimada... Oh! Deu!... La sang se'm va glaçar i els ulls se m'enterboliren... Aquella mà blanca, aquella maneta peticona i molçada, sobre d'un riell, tenia a ran de braç una ratlla lluenta i sanguinosa com un braçalet coralí... ¡Aquella mà!... Jo no gosava tocar-la i no obstant, m'atreïa magnèticament aquella lluentor tan roja!... Vaig de cidir-me i la vaig agafar pels dits.

¡Horror!... La mà va seguir sencera però, a l'alsarla, el braç va desfer-se pesadament, tallat a ran de munyeca, degotant sang, mentres en mon espant,

me semblava que la mà mutilada se contraïa dintre de la meua, en un espasme de mort...

* * *

Vaig despertar-me tot amarat d'una suor fredíssima. Amb el cervell mig balb encare de la sotregada retuda, me trobava en l'especialíssim estat d'ànim que ens domina quan estem mig endormiscats... En aquell instant, jo... ¿somniava encare?... Jo obrí ben bé'ls ulls i els fitava atentament sobre'ls objectes de la meua cambra—mig en la penombra—tot reconeixent-los. Però, jo en la meua mà sentia encare aquella tebior llepigosa de la mà tallada de la meua Cèlia, i sentia també,—i ara despert i tot, ben vivament, oh! Deu!—com se'm crispava nerviosament...

De prompte, va fer-se claror en mon esperit i ho vaig comprendre tot. La meua mà dreta sentia, efectivament, l'escalf humit d'una altre mà... Però aquella mà no era la de la meua promesa, tota blancor i petitesa; era la meua mà esquerra—presonera de la dreta—i causa inconscient de l'esgarriosa visió que havia vingut a torbar la dolçor i la tranquil·litat del meu sòn.

SALVADOR SOCIAS i FURNELL.

TRIPTIC CAMPEROL

MATINAL

L'alosa matinera canta arreu i encara al cel brilleja l'estelada... Com llàgrimes de verge, la rosada s'escampa lentament sobre'l conreu.

D'un camperol que canta, ve la veu de lluny, boi alegrant la matinada, que's va desvetllant fresca, enriolada, oïnt del festiu cant el tornaveu.

Entant, cap a la banda de llevant, el jorn, pausadament, va despuntant, com la frescal riulla d'una aimada,

que presa d'anyorança, veu l'aimant que avença cap an ella, triomfant, després de trista ausència perllongada.

MITG-DIA

La plana enriolada resta sola... Els camperols tots son a la masia, i'l sol esplendorós del bell mitg-dia acota els verts sembrats que'l vent gronxava.

De sobte, una minyona camperola, riallera, cançons d'amor destria, qu'emblema son de goig i d'alegria, i, amb elles, més la plana s'enriola.

El moço preferit surt al defora per sentir-la d'aprop, ben de la vora, a l'ensemps qu'ella esclata en un bell riure...

Llavors, al-hora ambdós, enriallant-se, s'empaiten fins a l'hort, i amanyagant-se, gaudeixen bojament del goig de viure.

CAP-VESPRAL

Vers occident, el sol, pausat declina, deixant darrera seu el dolç encant d'un món d'il·lusions, agonitzant, que fa contrast amb aquest jorn que fina...

Un jove camperol, cansat, camina dirigint-se a la llar, taral·lejant una cançó d'amor, que va passant ignota entre la calma vespertina...

I va passant el temps, vola que vola, per no tornar mai més. La camperola, que's veu la joventut del tot marcida,

com dolguent-se de veure passà els anys, esclata en plors, que's perden com els planys de l'hora cap-vespral que s'ha extingida.

J. PONS i MARTORELL.

CONTES VELLS

MÉS VAL MANYA QUE FORÇA

Dinen que es un cas que va passar fa molts anys, en un manicomi no gaire lluny de Barcelona; alguns, fins asseguren que el lloc on se desarrollà, es el pati de l'antic hospital de la Santa Creu.

Jo no sé certament qui te raó, més per lo que diuen era un pati molt gran, sense paneres ni flors, però amb uns frondosos arbres que l'ombrejaven amablement, i amb una magnífica creu de pedra, alta com els arbres, que s'aixecava entre mig d'ells.

Ai hivern per a pendre-hi el sol, i al istiu per a sentir més fresca, sortien a passejar per aquell pati, els maníatics, els boijos pacífics, i fins els exaltats, en les seves hores de lluiment.

Allí es complia exactament allò del «Cada boig amb el seu tema» i podien estudiar-s'hi les diverses aficions i maneres de pensar (?) revelades inconscientment.

Allí el símbol de la desconfiança, representat per un *semi-detective* d'ulls fondos, de faccions agudes, de barba espessa i negra, amb un bigoti que li tapava la boca, anant d'un cantó a l'altre, amb el cap baix i la mirada alta, com un toro a punt d'investir; escoltant dissimuladament les converses dels altres, girant-se a cada dos passos per a veurer si el seguien, i fent de tant en tant una rialleta de triomf, acompanyada d'un signe amb la mà, com dient: ja vos arreglaré.

Més enllà el boig fanàtic, carregat d'estampes, escapularis, medalles i resant continuament un rosari inacabable. Després el boig poeta, o el poeta boig (d'aquests que tant abunden) escrivint versos a sa enamorada, al sol, a la lluna, a tot lo poetisable; preguntant consonants, a tots els companys que s'el miraven, s'en reien i li deien—Que t'has tornat boig noi? Ves, digues que et tanquin, que aquí no n'hi volem de ximplers.—

Tampoc hi faltava el boig actor-tràgic, espi-

FESTA

tregat, amb els cabells esbullats com un fregall, i els punys closos. El boig polític-social (un català de *La Mancha*) fent discursos humanitaris que ningú escoltava, parlant de les llibertats de l'home, del dia proper de la emancipació, de la nivellació i el prorrategie econòmic, que tenien que portar la pau al món.

I en mig de tots aquests, els pacífics de veres, s'acontentaven de seurer sempre al mateix lloc, i de riure's dels altres que semblaven boijos.

Un dia, un d'aquests pacífics, en Pere, que encara no havia sobre-sortit mai per cap fet extraordinari, comensà a mirar-se la creu del patí, després a donar-hi voltes, i quan li sembla que la tenia prou estudiada, s'hi abraçà i anà pujant com si fos un gat, fins arribar al travesser, on posant-se cama aci cama allà, va semblar-li que ja era hora de descansar.

Sensació tan gran, no s'havia vist mai en aquella casa; un home dalt de la creu! com podia ésser?—El fanàtic cridava:—Sacrillegi! Sacrillegi!—El desconfiat s'ho mirava de lluny per por de que amb les empentes li prenguessin la cartera i el rellotje. El poeta cridava:—Que es aquest escàndol! Adeu peesía! Ara que estava fent la meua obra mestra!—L'actor-tràgic plantat al peu de la creu, recitava un dels seus troços:—*Brjarás vive Dios! que yo lo mando...*—I el boig socialista s'escarrasava recomanant:—Deixeu-lo estat que faci lo que vulgui; no vos plau a vosaltres l'esser lliures?—

Costà molt, posar ordre en aquell esvalot; varen haver de tancar-ne alguns, s'escampà alguna bastonada, i al restablir-se la calma, comensaren els treballs dels guardes. En Pere no volia baixar de cap manera. Es reuniren allí tots els metges que es trobaven a la casa, el director, l'administrador, tothom; tingueren consulta sobres com podrien fer-lo baixar; prabaren de burxar-lo amb una canya ben llarga, com aquell que volfer caure un niu... rés, en Pere no es movia; probaren amb una escala, més era massa curta i no hi podien arribar; li tiraren aigua amb una manguera... rés... i sempre rés... en Pere tan fresquet vinga riurer i dir:—Si no vull baixar, ja podeu fer ja, tot es inútil.—

I el fet era que el temps passava, que havien agostat tots els recursos i que en Pere no es cansava de riurer en aquelles altures.

Ja pensaven deixar-ho correr i que baixés quan volgués, al moment que un altre boig s'ho mirava, s'acostà al director i amb tota la serietat de que era capàs, li digué:—Vol que el fassi baixar desseguida?—El director s'el mirà compasivament, més pensant en allò de que *boijos fan bitlles*, li va respondrer:—Ja ho estàs probant.—

El boig demanà un bastó, l'agafà per un extrem i apoiant-lo de través a la pilastra de la creu, cridà:—Pere, baixes o nó.

—Nó, nó i nó.—Li respongué des de dalt.—Ja he dit que nó.

—Doncs ja ho veurem!! Vaig a serrar la creu.—I comensà a fer moviments amb el bastó com si serrés.

—Prou!! prou!!—digué en Pere esverat, veient-se éll i la creu per terra.—Ja baixo, ja.—I s'en despenjà amb la mateixa lleugeresa i facilitat que hi havia pujat.

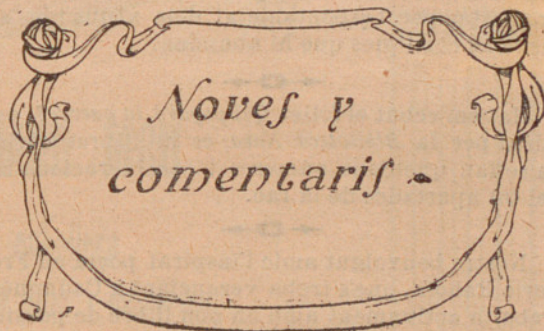
FRANCISCO RIBERA i FONT.

BATECS DEL COR

Fantasia

Amb el cor rublert d'amor
passeijo aprop de la platja,
fieso la mirada al mar
i al contemplar les onades
que amb esclats d'èpica lluita
contra les roques estallen,
pose-m la mà sobre'l pit
i m'acut fer comparança
entre'l bategar d'un cor,
que amor a dins acapara,
i les encrespades ones
que per sobre-eixir batallen.
I exclamo fantasiant:
—Seràn acàs les onades
sublims batecs d'un gran cor
que'n el fons del mar fa estada?

MARIÁN AMAT.

Avís

Ferms amants de les lletres catalanes, oferim les columnes de FESTA a tots els que tenint aficions literaries i mèrits suficients no poden publicar els seus treballs per falta de lloc on fer-ho.

No cal dir que 'ls treballs seràn examinats escrupulosament per a que no desdiguin dels que publiquem habitualment.

AVÍS IMPORTANT

Advertim als col·laboradors expontanis que deuen enviar l'original en sobre obert amb la nota «Original d'imprompta» i franqueijat com a tal.

Els que vulgan incluír-hi carta o enviarlo tancat per a major seguretat, incloguint-hi un segell de cinc céntims per a el pagament del carter.

De no fer-ho aixís, ho sentirem molt, però no publicarem cap treball que no s'ens envii amb aquesta forma.

Referent al homenatge an en Fontova que organitza l'Associació Montero, podem anunciar que aquest tindrà lloc els dies 4 i 5 del pròxim setembre. A la vetllada literaria que es celebrarà el dia 4, hi estan invitats els insignes dramaturgs don Angel Guimerà, don Ignaci Iglesias i

don Santiago Rusiñol. A la manifestació popular, que tindrà lloc el dia 5, a més del tribut d'administració de l'entitat organitzadora, serà col·locada a l'estatua del malaguanyat actor una artística làpida, enviada per l'Agrupació Fontova, de Buenos Aires. Es proposen assistir als dits actes, gran nombre de entitats, que han acollit la idea amb gran entusiasme i simpatia; per això és d'esperar que l'Homenatge projectat revestirà inusitada solemnitat.

Totes les entitats podran assistir a la manifestació amb ses banderes o estandarts.

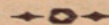
El curs que seguirà la manifestació serà el següent: Plaça de la Universitat, Pelayo, Rambles, Fernando, Plaça de la Constitució, Jaume I, Plaça de l'Angel, Princesa i Parc. Aviat quedaràn ultimats completament tots els detalls d'organització.

En Santiago Rusiñol ha donat una lectura íntima del nou sàinet *L'antiquari*, que ha sigut celebradíssim per l'espontaneïtat dels xistus i les situacions còmiques que hi abunden.

Havem rebut el follet *Qui pagarà la guerra?* publicat per la *Biblioteca Nova*; es un llibret curiós on se fan alguns números i consideracions no del tot apartades de la raó.

Nostre benvolgut amic l'inspirat poeta en Frederic Rahola, que's troba veranejant a Cadaqués, treballa activament amb un nou llibre de poesies patriòtiques *Visions de la guerra*.

El nostre bon amic i col·laborador en Ramón Suriñach Baell ha obtingut un premi en els Jocs Florals de Gràcia per la seva poesia *Flor tardana*.

A les moltes felicitacions que ha rebut l'amic Suriñach i afegim la nostre.

Veinte años despues, segona part de *Los tres mosqueteros*, es la obra publicada per la important revista *Teatro Mundial* en son darrer número, anunciant pel pròxim el preciós *entremés* dels germans Alvarez Quintero *Solico en el mundo* i el drama de gran guinyol *¡La puerta se abre!*

Elixir Callol remedio de los Débiles

Ha obtingut el premi de la Diputació, en els Jocs Florals de Sans, el nostre estimat amic i col·laborador en Baldomer Parramón per la poesia *La rinada*.

Nostre enhorabona.

L'Ateneu d'Art i Cultura de la Escala ha coronat l'èxit que obtingueren els Jocs Florals que organitzà l'any passat, amb la publicació d'un volum contenint els discurs de l'acte, els treballs premiats, i un fotogravat on s'hi poden admirar la Reina de la Festa i sa Cort d'Amor.

La lectura del volum es agradable, començant pel discurs de nostre bon amic Ambrós Carrión, plé d'enlairats conceptes, escaient i hàbil en el

que du els vents de Grecia a nostra costa brava, fins al de remerciament de'n Joan Draper senzill i sentit.

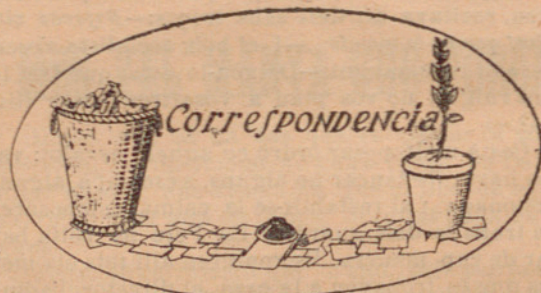
Entre aquests dos parlaments, es desclouen les composicions formant un triat enfilall en el que hi llegim els noms de Josep M.ª Girona, Joaquim Folguera, Isidre Lastells, Joan Arús, Joan Llongueras, J. Vives, Miquel Poal, Josep Granger, J. Calzada, Lluís Sureda, Josep Tarragó i Pere de Tera, alguns d'ells ben coneguts i la memòria del Secretari Francisco Serrats.

Felicitem a l'Ateneu d'Art i Cultura; es nostre desig que continuant en sa honrosa tasca, proporcioni noves ocasions a nostres poetes per a donar-se a conèixer doncs tal vegada algún dels que arribin podrà deure a la iniciativa de l'Ateneu, l'afirmació del propi valer.

La casa Jovés i Gispert, de La Bisbal, molt pulcre en l'estampa.

Hem rebut els primers números de la revista literària *Arenys* que's publica a Arenys de Mar. Li desitjem llarga vida.

Enric Rusiñol. Les poesies son pobres de concepció i al ensems quelcom defectuoses.—*Daniel F. Carreras*. En cartera «Exemple».—*Salvador Socías*. Rebuda la seva. No tenim res que objectar-li.—*Esteve Farré*. Per a publicar-li la seva prosa son necessaries dues condicions; primera que compleixi l'avis als col·laboradors que publiquem en tots els números; segona, que'ns el deixi arreglar perquè hi han faltes imperdonables, com son confondre les ninfes amb les vestals i allò de la felicitat platònica (!).—*Aguileta*. Es una poesia molt prosaica.—*A. Bachs Gabriel*. L'idea està bé però hi ha molts versos en els que hi falta espontaneïtat.—*Aleix Boix*. Es veu que estan de moda els Saïcs adonics. En cartera.—*Manel Ripoll*. Ens sembla molt carrincló allò del «jardinet i el petonet i el dolç petó».—*Marià Amat*. Aniran les «Amatories» suprimint la primera.—*Francesc Garcia*. De les quatre, una i encare suprimint la dedicatòria i modificant el títol.—*J. C. Guilerà*. En cartera.—*Marià Amat*. Queda la prosa en cartera.—*Pere Deulofeu Gol*. Es imprescindible canviar el títol que no respon a lo que expressa l'article, després s'hi han de fer alguns retocs i, si vostè no mana lo contrari, el publicarem. Vostè mateix ja veurà les faltes en que ha incorregut i les correctgirà d'aquí en endavant.—*Salvador Cantijoch*. Sentim no poder-lo publicar.—*J. Esteve Gili*. No'l podem servir.—*J. Pons i Martorel*. Id. id.—*Pere Anrich*. Id. id.—*Gorc Negre*. Rebut i mercès. Queden lletres per a contestar.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Molins de Rei	Ptes. 0'25 mes.
Províncies	» 0'75 trimestre.
Extranger	» 1'25 »

Redacció i Administració: Carrer del Carril, núm. 1

Imp., Alfons I d'Aragó, n.º 39.—MOLINS DE REI